

LIFE programm paneb Tartumaa keskkonnaprojektidele õla alla

- 27.04.2021 18.46

Kuidas taastada Emajõe vanajõgede veelisi elupaiku või tegeleda ohustatud Natura 2000 liikide kaitsega, kui finantsilisi vahendeid kohalikul tasemel napib? Üheks selliseks Euroopa otsetoetuseks on LIFE programm, mille abil on kohalikel omavalitsustel, riigiasutustel ja ettevõtjatel võimalus oma projektile rahastust taotleda.

LIFE programm annab võimaluse ja vahendid midagi Tartumaa looduse ja keskkonna heaks ära teha nii, et see ka realselt olulist mõju avaldaks.

Lahendused peavad sealjuures arvestama meid ümbritseva keskkonnaga, pakkudes ka majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

Palju häid näiteid

Just Tartu maakonnas läbi viidud LIFE programmi [LIFE Happyfish](#) projekt on tunnistanud 2013. aastal kogu Euroopa parimaks. Nimelt viidi Emajõe vanajõgede taastamiseks aastatel 2009–2012 ellu tegevusi, mille käigus loodi ühendus koguni 10 vanajõega. Ühtlasi puhastati ja hooldati enam kui 50 hektaril asuvaid kudealasid, korraldati õppelaagreid ning koostati projekti tegevusi ja kalaliike tutvustavaid materjale.

Et projekt oli nõnda edukas, jätkati tegevusi hiljem ka LIFE Happyriver projekti raames, mille eesmärgiks oli taasavada ühendused Laeva jõe ja Emajõe vahel

ning tekitada uuesti oma loomulikus sängis voolava veega jõgi. Tulemuseks oli 8 km ulatuses looduslik elustatud jõgi ning 13 hektari ulatuses luhtasid, samuti asustati ka 12 000 samasuvist tõugja maimu, et elu saaks uutel radadel jätkuda. Projekt oli nii edukas, et lisaks planeeritud mahust suuremate tulemuste saavutamisele omistati sellele 2018. aasta Eesti parima keskkonnateo auhind.

LIFE programmi projektidega on tihedalt seotud ka Tartu ülikoolid. Näiteks testivad ja hindavad Tartu Ülikooli teadlased [LIFE IP ForEst&FarmLand](#) projekti raames ühes Eesti Ornitoloogiaühingu ekspertidega ja põllumeestega uusi innovaatilisi lahendusi, mis aitaksid põllumajanduse loodushoidlikumaks muuta. Eesti Maaülikool seevastu aga külvab [LIFE Connecting Meadows](#) projekti käigus poollooduslike koosluste hooldamise eesmärgil Muhu saare teepervedele niidutaimi.

Kastist välja

LIFE programmil on sel aastal kokku neli suunda: loodus ja elurikkus; ringmajandus ja elukvaliteet (sh õhukvaliteet, mullastik, vesi, jäätmed, kemikaalid, müra, ressursikasutus ja -tõhusus); kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning puhtale energiale üleminek. Raha võiks sealjuures eelkõige taotleda just suure mõjuga, s.t poolemiljoniliste ja suuremate ettevõtmiste jaoks, milleks Eestil siseriiklikke vahendeid alati ei jätku.

Hea projekti eelduseks on keskne idee, mistõttu on oluline, et projekti lugeja saaks aru, milles seisneb probleem, kuidas seda lahendada asutakse, milliseid tegevusi planeeritakse ning millist tulemust taotletakse. Idee võiks tulla kastist väljapoole mõtlemisest ja teadmisesest, et LIFE soovib näha praktilisi, käegakatsutavaid tulemeid, millega panustatakse reaalselt ja otseselt projekti seatud eesmärkidesse.

Väga oodatud on projektid, mis keskkonnas midagi paremaks teevad ja mida saaks hiljem laiemalt rakendada. Näiteks oleks soovituslik tutvuda [Euroopa roheline kokkulepe](#) ja [kliimapoliitika põhialustega aastani 2050](#), mis annavad ülevaatliku pildi nii ELi kui ka Eesti prioriteetidest.

Milline on hea projekt?

Sageli võib tekitada asjaosalistes küsimusi, millistele projektidele rahastust jagatakse ning millistele mitte. Siinkohal tasub mainimist, et hea projekt on uudne Euroopa Liidu tasemel, mistõttu tuleks projekti kirjutajal mõelda laiemalt, mitte ainult Eestile.

Eduka ning laiahaardelise projekti eelduseks on ka kirglikud ja teemat hästi valdavad inimesed, kes tajuvad valdkonnasiseseid probleeme ning oskavad neile ka lahendust näha. Seega peab projekti meeskond koosnema oma ala ekspertidest ning kui need on leitud, hakatakse arutama ja mõtlema, kus on kõige kriitilisem murekoht ning kuidas annaks seda parandada.

Kindlasti tasuks projekti kirjutamisel läheneda probleemile laiemalt ja uurida, mida teistes riikides samas valdkonnas juba tehtud on. Heal projektil on partnereid mitmest riigist, mis näitab teema olulisust laiemalt, samuti hinnatakse selliseid projekte üldjuhul kõrgemalt.

Ideedele jagub võimalusi

LIFE programm pole aga ainus võimalus keskkonnategevuste täideviimiseks. Muuhulgas aitab ideid ellu viia [Horisont](#), mis on maailma suurim teadus- ja arendustegevust ning rahvusvahelist koostööd toetav programm.

Horisont ja LIFE on omavahel tihedalt seotud – nii mõnigi keskkonnaprojekt on enne LIFE programmi alustanud Horisondist, mis peab oluliseks kolme suunda: oodatud on projektid, mille käigus toetatakse tiptasemel teadust, ühiskonnaprobleemidele lahenduste otsimist või juhtpositsiooni saavutamist tööstuses selleks vajaliku teaduse abil. Seega keskendub Horisont eelkõige teadusuuringute läbiviimisele ning aitab neid eesmärgipäraselt täide viia. Miks mitte koguda alustuseks tõenduspõhist teaduslikku materjali, mille tulemusi annaks hõlpsalt ära kasutada LIFE programmi tarvis?

Sarnaselt Horisont programmiga saab projekti jaoks raha taotleda ka [Euroopa Liidu Innovatsioonifondist](#), mille puhul keskendutakse innovaatiliste madala süsinikusisaldusega tehnoloogiate arendamisele ja kasutuselevõtule. Sealhulgas on võimalik toetust saada projektidele, mis leiavad lahendusi süsiniku kinnipüüdmisele, ladestamisele ja utiliseerimisele või loovad kasvuhoonegaaside kokkuhoidu energiantensiivses tööstuses.

Küsi julgelt abi

Programmi [taotlusvoorud](#) avanevad juba sel kevadel. Täpsemat infot projekti kirjutamisega seotud küsimuste ning tähtaegade kohta jagavad [LIFE kontaktisikud](#), kes julgustavad esitajaid nendega otse ühendust võtma.

Keskkonnaministeeriumis ja Keskkonnainvesteeringute Keskuses töötavad LIFE projektijuhid, kes aitavad muuta programmi nähtavamaks, tõsta taotlejate teadlikkust projekti võimalustest, aidata parandada projektitaotluste kvaliteeti

ning leida sobivaid partnereid. Ühtlasi on palju kasulikku informatsiooni jagada juba rahastuse saanud projektide juhtidel.

Tasub meeles pidada, et projekti kirjutamine pole tegelikult nii keeruline, kui esmapilgul tundub. LIFE'is on paindlikkust ning vajadusel saab teha muudatusi. Kui esimesel korral raha saada ei õnnestunud, tasub proovida uuesti. Vastavalt tagasisidele projekti täiendades võib see järgmisel aastal olla juba palju edukam: julge pealehakkamine on pool võitu.

Lisainfot: <https://life.envir.ee/>

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist "LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2", mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

